

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΤΕΧΝΗ – ΠΟΙΗΣΗ
ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Η έξοδος του Μεσολογγίου πρόκειται για ένα από τα πιο χαρακτηριστικά συμβάντα της Ελληνικής επανάστασης του 1821 που στιγμάτισε σημαντικά τον αγώνα της Ανεξαρτησίας. Οι Μεσολογγίτες χωρίς εξωτερική βοήθεια λόγω του εμφυλίου που επικρατούσε, αντιστάθηκαν καρτερικά επί ένα χρόνο. Οι συνθήκες ήταν όμως πλέον αντίξοες και μη βιώσιμες. Οι 12000 κάτοικοι υποσιτίζονταν και αναγκάζονταν να καταφεύγουν σε κατανάλωση φυκιών, ποντικιών και γατών. Υπό τις συνθήκες αυτές, που καθιστούσαν αδύνατη την αποτελεσματική υπεράσπιση της πόλης, αποφασίστηκε σε συμβούλιο οπλαρχηγών και προκρίτων στις 6 Απριλίου η έξοδος και ορίστηκε γι' αυτή, η νύχτα του Σαββάτου του Λαζάρου προς Κυριακή των Βαΐων (9 προς 10 Απριλίου). Το Μεσολόγγι απελευθερώθηκε στις 11 Μαΐου 1829. Το 1937 αναγνωρίστηκε ως «Ιερά Πόλις» και η Κυριακή των Βαΐων ορίστηκε ως επέτειος της εξόδου.



ΕΜΠΝΕΥΣΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ 'ΕΞΟΔΟ' ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Ο ποιητής Διονύσιος Σολωμός, εθνικός ποιητής της χώρας μας αποτελεί μια από τις κορυφαίες πνευματικές φυσιογνωμίες του Νεότερου Ελληνισμού. Επηρεασμένος έντονα από την Ελληνική επανάσταση συνέθεσε τον Μάιο του 1823 το εκτεταμένο ποίημα «Ύμνος εις την Ελευθερία» που έχει καθοριστεί ως ο εθνικός ύμνος της Ελλάδας και Κύπρου, το ποίημα «Εις τον θάνατο του Λόρδου Byron» και ακολούθησαν «Η καταστροφή των Ψαρών», «Η Φαρμακωμένη», «Ο Λάμπρος», «Εις Μοναχίην», «Ο Κρητικός», «Οι ελεύθεροι πολιορκημένοι», «Ο Πορφύρας».



Ο Eugène Delacroix, ο κορυφαίος ζωγράφος του ρομαντισμού βρίσκει ως κύρια έμπνευση ιστορικά γεγονότα, με σημαντικό παράδειγμα την Ελληνική επανάσταση. Ο Ντελακρουά άντλησε πολλά στοιχεία από τα έργα των συγχρόνων, Τζον Κόνσταμπλ, Τεοντόρ Ζερικό αλλά και από δασκάλους, όπως ο Μιχαήλ Άγγελος και ο Νικολά Πουσέν. Επιπλέον, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του ιμπρεσιονισμού και του μετα-ιμπρεσιονισμού. Δημιούργησε τους γνωστούς πίνακες «Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου», «Η σφαγή της Χίου», «Η Μάχη του Γκιοιούρη και του Πασά» και «Η Ελευθερία οδηγεί τον Λαό».

«Η Ελλάδα στα ερείπια του Μεσολογγίου»

- Η έξοδος του Μεσολογγίου ήταν ο δεύτερος πίνακας του Γάλλου ζωγράφου Eugène Delacroix που σοκάρει την Ευρώπη. Στο έργο απεικονίζεται μια γυναίκα ντυμένη με παραδοσιακή φορεσιά, Ελληνίδα, η ίδια η Ελλάδα προσωποποιημένη, με εμφανές το στήθος, σχεδόν εκλιπαρεί για βοήθεια ενώ πίσω της το χάος της σφαγής και της ηρωικής εξόδου του Μεσολογγίου συγκλονίζει πάνω στα ερείπια του κάστρου. Το αθάνατο πνεύμα των πολιορκημένων χωράει στο πρόσωπό της. Τα χέρια της δε ζητούν όμως μόνο βοήθεια αλλά δηλώνουν την παρουσία της, την ανδρεία της και την αποφασιστικότητά της.



Eugène Delacroix (Musée des Beaux-Arts de Bordeaux)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ

Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι είναι από τα κορυφαία έργα του Σολωμού και της νεοελληνικής ποίησης γενικότερα. Μπορεί επίσης να χαρακτηριστεί ως το έργο ζωής του Σολωμού, αφού, όπως φαίνεται, τον απασχόλησε σε όλη τη διάρκεια της ώριμης ποιητικής του περιόδου. Η θεματολογία του είναι ο ηρωικός αγώνας των Μεσολογγιτών κατά τη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου (1825-1826) ως την απεγνωσμένη έξοδο, την παραμονή των Βαΐων. Ο ποιητής ξεκινώντας από το συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός ανάγεται στον αγώνα του ανθρώπου για την ηθική, την εσωτερική του ελευθερία. Το έργο όμως ποτέ δεν ολοκληρώθηκε και συγκροτείται σε τρία σχεδιάσματα που το καθένα τους αντιπροσωπεύει όχι μονάχα διαφορετικό στάδιο επεξεργασίας αλλά και διαφορετική ποιητική αντίληψη. Στο ποίημα φαίνεται ακέραιος ο άνθρωπος· το ύψος της ψυχής του και συνάμα τα φυσικά αισθήματα (έρωτας, μητρική αγάπη, ενθουσιασμός της δόξας, φιλοζωία, έρωτας προς τα κάλλη της φύσης) σε όλη τους τη σφοδρότητα, την ώρα που τα σκεπάζει η σκιά του θανάτου. Και συγχρόνως αυτή η υπεροχή του πνεύματος μπροστά στη βία φαίνεται στον ανδρικό και στο γυναικείο χαρακτήρα.

*“Μάγεμα η φύσις κι όνειρο στην
ομορφιά και χάρη·
η μαύρη πέτρα ολόχρυση και το
ξερό χορτάρι.*

*Με χίλιες βρύσες χύνεται, με
χίλιες γλώσσες κρένει:
«Όποιος πεθάνει σήμερα χίλιες
φορές πεθαίνει».”*

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΕΧΝΗΣ

Οι τελευταίες στιγμές του Μεσολογγίου” αποτυπώνονται τραγικά και εξαίρετα στον πίνακα (1827) του Φρανσουά Εμίλ ντε Λανσάκ. Απεικονίζεται έντονα η αυτοθυσία της μάνας λίγο πριν το τραγικό τέλος. Οι Μεσολογγίτες είχαν πάρει απόφαση να σκοτώσουν όλες τις γυναίκες και τα παιδιά για να μην πέσουν στα χέρια των Τούρκων, απόφαση που ανακλήθηκε την τελευταία στιγμή με καθοριστική παρέμβαση του Μητροπολίτη Ιωσήφ.



“Η επίθεση του Ιμπραήμ στο Μεσολόγγι” από τον Ιταλό Τζουζέπε Ματσόλα αναπαριστά την επίθεση του Ιμπραήμ στο Μεσολόγγι το Νοέμβριο του 1825. Εκείνη η επίθεση αποκρούστηκε, το Μεσολόγγι άντεξε. Λίγο μετά όμως, η κατάσταση έγινε αφόρητη, κατόπιν αποφασίστηκε η Έξοδος από το κάστρο. Το σχέδιο της βραδινής εξόδου προδόθηκε εκ των έσω και ο Τουρκοαιγυπτιακός στρατός βρέθηκε έτοιμος στις θέσεις του. Περίπου 1.700 Έλληνες και 5.000 Τούρκοι και Αιγύπτιοι νεκροί στα χαλάσματα του ένδοξου κάστρου.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ



Τα πρόσωπα που συνέβαλαν στους τομείς των τεχνών ωφέλησαν αξιοσημείωτα την εξέλιξη της επανάστασης. Αρχικά με τη συμβολή των ξένων ζωγράφων, η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες ήρθε πολύ γρήγορα και δημιουργήθηκαν πολλά κινήματα πολιτών, αλλά και ευγενών, για να πιέσουν τις κυβερνήσεις των χωρών τους να επέμβουν για να αποκαταστήσουν την εθνική κυριαρχία των Ελλήνων. Οι ποιητές και ζωγράφοι ευθύνονται για το γεγονός πως έχουμε μια «εικόνα» των προσώπων που έγραψαν ιστορία. Τέλος κάποιοι βαθιά αφοσιωμένοι καλλιτέχνες εκτός από χρηματοδότηση προσέφεραν την ζωή τους μέσω στρατιωτικών υπηρεσιών.

ΠΗΓΕΣ

- “Διονύσιος Σολωμός - Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι.” *Image with the Sign of Myriobiblos*, www.myriobiblos.gr/texts/greek/1821_eleftheroi_poliorkimenoι.html.
- Ektos-Ylhs.blogspot.com/. “Ζωγράφων Της Επανάστασης Συνέχεια Εμίλ Ντε Λανσάκ,Τζουζέπε Ματσόλα,Λουί Ζοζέφ Τουσέν Ροσιών.” *EKTOS YΛHΣ*, ektos-ylhs.blogspot.com/2016/03/blog-post_194.html.
- *Δ. Σολωμός, “Ελεύθεροι Πολιορκημένοι”*, ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2700/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_A-Lykeiou_html-empl/indexD2_1.html.
- Vnriouis. “Μεσολόγγι: Η Πολιορκία Και η Έξοδος.” *In.gr*, 11 Apr. 2019, www.in.gr/2019/04/10/plus/features/polioorkia-tou-mesologgiou-kai-iroiki-eksodos/.
- Σαν Σήμερα .gr. “Διονύσιος Σολωμός.” *Σαν Σήμερα .Gr*, www.sansimera.gr/biographies/112.
- “Τέχνη Και Επανάσταση. Οι Ξένοι Ζωγράφοι Που Αποτύπωσαν Τους Έλληνες Αγωνιστές.” *Provocateur*, provocateur.gr/archive/2126/texnh-kai-epanastash-oi-ksenoi-zwgrafoi-roy-apotyrwsan-toys-ellhnes-agwnistes.
- Κήρυξ», «Εθνικός “Ο Ντελακρουά Και ‘Η Ελλάδα Στα Ερείπια Του Μεσολογγίου’ Στο Met.” *EΘNIKOC KHPYΞ*, ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ, 16 Sept. 2018, www.ekirikas.com/archive_news/arthro/o_ntelakroua_kai_i_ellada_sta_ereipia_tou_mesologgiou_sto_met-162794/.
- -, Από Απόστολος Πάππος, et al. “Η Επανάσταση Των Ξένων Ζωγράφων: Όταν Οι Ευρωπαίοι Μας Αγαπούσαν...” *Elniplex*, 26 Jan. 2019, www.elniple.com/%CE%B7-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%BE%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%B6%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CF%89%CE%BD-%CF%8C%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%BF/.
- Σαν Σήμερα .gr. “Ευγένιος Ντελακρουά.” *Σαν Σήμερα .Gr*, www.sansimera.gr/biographies/2402.
- momyoφ9, από τόν/τήν. “Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ ΣΤΙΣ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1826 ΚΑΙ Η ΤΡΑΓΙΚΗ ΜΟΙΡΑ ΤΩΝ ΑΜΑΧΩΝ.” *Αντέχουμε...*, 10 Apr. 2014, antexoume.wordpress.com/2014/04/10/%CE%B7-%CE%B5%CE%BE%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CF%83-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC%CE%B5%CF%83%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%83-10-%CE%B1%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%BB%CE%B9%CE%BF/.